

Overall	<p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inkoopstappen en -strategie moeten goed zijn uit te leggen, vooral als ze op het eerste oog tegenstrijdig lijken. Woordvoeringslijn / QandA voor opstellen. WJZ 5.1.2b (afgerond) • Stel als Rijksoverheid – al dan niet in aanvulling op wat partijen die aan een aanbesteding meedoen – ook zelf een document op waarin alle relevante belangen/(grond)rechten worden benoemd en wordt aangegeven/afgewogen waarom hier de maatschappelijke belangen etc zo zwaarwegend zijn dat deze app nodig, gerechtvaardigd en proportioneel is. WJZ, LA ism BZK • Resultaten van de app moeten gebaseerd zijn op betrouwbare gegevens en werking/uitkomst van de app moet transparant zijn. Uitkomst van de app moet toetsbaar zijn (Syri-uitspraak). Dus protocol/kader welke gegevens, welke resultaten en uiteindelijk welke consequenties rechtvaardigen. WJZ, LA ism BZK • Helder moet zijn wie de gegevens gaat beheren en verstrekken al dan niet op geaggregeerd niveau (bijvoorbeeld aan een burgemeester ikv handhaving noodverordening). WJZ 5.1.2e • Voor afdwingbaarheid en consequenties op persoonsniveau lijkt een wettelijke regeling vereist (en de app lijkt dan niet anoniem te kunnen zijn); Vrijwilligheid lijkt eerder in de rede te liggen (zie hierna ook onder 'privacy'). WJZ 5.1.2e • Consequenties op locatieniveau op basis van geaggregeerde gegevens lijkt beter mogelijk. Bijvoorbeeld sluiting van een strand/markt (of winkel?) als er een hoge(re) concentratie besmettingen is geconstateerd. De vraag is of de techniek dit ook mogelijk moet (kunnen maken)? Wordt dit met andere woorden, ook vereist? WJZ 5.1.2e
---------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Breng ook de risico's voor de gebruikers in kaart. Feit is dat gebruikers als gevolg van de app meer wetenschap dragen over hun eigen besmettingsgevaar/risico dan voorheen. § 1.2e • Rol opsporingsdiensten en inlichtingendiensten nog niet heel duidelijk. § 1.2e
Aanbestedingsrecht en contractenrecht	Aandachtpunten: <ul style="list-style-type: none"> • Er zit spanning tussen stap van marktconsultatie en dwingende spoed. Goede redenering voor opstellen! WJZ § 1.2e (afgerond) • Heldere beschrijving van wat wordt ingekocht. § 1.2e • Voldoende flexibiliteit in het contract waarborgen! § 1.2e, WJZ, LA • Specs: § 1.2e ➤ Schaalbaar ➤ Interoperabel ➤ Minimalisatie ➤ Geen Telecom gegevens ➤ Centraal/decentraal
Privacy	Aandachtspunten obv beschrijving in het DP3T Whitepaper (bijlage), waarin een mogelijk toepasbare techniek wordt beschreven: <ul style="list-style-type: none"> • In algemene zin geldt: een app op basis van vrijwilligheid en waarbij niet wordt gehandhaafd (op daadwerkelijk gebruik van de app als dat verplicht is en/of op te treffen maatregelen als iemand corona blijkt te hebben) is vanuit privacyrechtelijk perspectief veel makkelijker te verdedigen dan een app waarvan het gebruik verplicht wordt gesteld en waarbij o.b.v. de uitkomsten ook maatregelen worden getroffen (verplichte quarantaine bijv.) die worden gehandhaafd. Afhankelijk van

- de inrichting speelt mogelijk ook nog het leerstuk van de geautomatiseerde besluitvorming; WJZ 5.1.2e
- Voor vervolgmaatregelen (quarantaine) en handhaving daarop is herleidbaarheid n.a.v. gebruik van de app een vereiste. Vanuit privacyrechtelijk perspectief geldt echter: hoe anoniemer, hoe beter verdedigbaar. WJZ 5.1.2e maakt notitie
- Stel vast: Wanneer ‘werkt’ de app? Is er een ondergrens van mensen die de app moeten gebruiken? En: eerst een pilot om de werking te testen? Dat kan helpen bij het aantonen van de noodzaak. Meer in algemene zin moet goed kunnen worden onderbouwd waarom dit instrument noodzakelijk is. 5.1.2e moet inschatting maken
- Breng helder in kaart welke partijen er allemaal betrokken zijn, welke rol hebben zij en welke gegevens krijgen zij en wie moet er dus met wie welke (verwerkers)overeenkomsten sluiten? WJZ 5.1.2e neemt het mee in notitie
- Voorkomen moet worden dat de werking van de app wordt ‘gefrustreerd’ doordat mensen bijv. invoeren dat zij symptomen hebben, terwijl dat niet zo is. WJZ 5.1.2e

Zie voor EC aanbevelingen:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/recommendation_on_apps_for_contact_tracing_4.pdf

Dit is een aanbeveling van de Europese Commissie van 8 april jl. waarin zij de stappen uiteenzet voor een pan-Europese aanpak voor het creëren van een ‘Toolbox’ voor het gebruik van technologie en data, waaronder apps en het gebruik van mobiliteitsdata. De EDPB heeft mandaten afgegeven aan twee van haar expertgroepen om richtlijnen (guidance) te ontwikkelen ten aanzien van het gebruik van geolocatie en andere volginstrumenten en het gebruik van gezondheidsgegevens voor onderzoekdoeleinden in de context van de uitbraak van het coronavirus. In de mandaten worden al een aantal privacy gerelateerde aandachtspunten genoemd, zoals bijv. de effectiviteit van aggregatie- en anonimiseringstechnieken, de toepassing van beginselen als rechtmatigheid, noodzakelijkheid, proportionaliteit, accuraatheid en data minimalisatie voor de verschillende wijzen van het verzamelen van locatie data of volgen van interacties tussen data subjecten, etc.

Sluit aan bij de 10 aandachtspunten van de Manifestgroep:

	<p>https://www.veiligtegen corona.nl/</p> <p>DI moet het meenemen in selectie</p>
Grondrechten	<p>Aanbeveling: laat de Rijksoverheid – al dan niet in aanvulling op wat partijen die aan een aanbesteding meedoen – ook zelf een document opstellen waarin zij alle relevante belangen benoemen en wegen waarom hier de maatschappelijke belangen etc zo zwaarwegend zijn dat deze app nodig, gerechtvaardigd en proportioneel is. (Los van de meer technische toets aan privacy-eisen die de app-ontwikkelaar zelf kan verrichten). De overkoepelende afweging kan niet aan de appontwikkelaar worden overgelaten, want die heeft onvoldoende ervaring met dergelijke afwegingen. Bovendien zou de overheid die weging hier ook zelf moeten doen, want zij zal grootschalig aanbevelen om zo'n app (vrijwillig) te gaan gebruiken. Het zou bovendien tot onnodig tijdsverlies leiden als de AP vanwege eventuele onvoldoende input op dit punt bezwaren zou zien die er niet hoeven te zijn.</p> <p>WJZ, LA + BZK</p> <p><u>Op welke grondrechten wordt mogelijk (mede afhankelijk van de vormgeving van de apps) een inbreuk gemaakt?</u></p> <p>Te onderzoeken grondrechten lijken mij in ieder geval:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Privacy (o.a. artikel 8 EVRM) • Bewegingsvrijheid (artikel 2 Vierde Protocol EVMR); • Artikel 8 EVRM (gezondheid; lichamelijke integriteit); • Discriminatieverbod (tussen wel en niet mogelijk besmette personen bijvoorbeeld). <p><u>Als inbreuk wordt gemaakt op een grondrecht: hoe kan daarbij worden voldaan aan de Grondwet, EVRM, etc.?</u></p> <p><u>Aan welke grondrechten kunnen positieve verplichtingen worden ontleend?</u></p> <p>Te onderzoeken:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • 3 EVRM (bescherming recht op leven anderen) • 8 EVRM (bescherming gezondheid en lichamelijke integriteit anderen) • Bewegingsvrijheid anderen • Evt. artikel 1 Eerste Protocol EVRM. <p><u>Hoe pakt een weging tussen grondrechten waar een inbreuk op wordt gemaakt en grondrechten waar positieve verplichtingen aan kunnen worden ontleend, uit? / Elementen voor een weging</u></p> <p>Denk ook aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evenredigheidsbeginsel • Welke belangen zijn concreet precies in het spel? Wat zijn voor wie concreet de mogelijke gevolgen voor het wel of niet gebruiken van een app/ een bepaalde vormen van een app? (zowel waar het een inbreuk vormt als waar iemand en/of de samenleving als geheel er belang bij heeft) <p><u>Tot slot: Breng ook de belangen en risico's van de gebruiker goed in kaart.</u></p> <p>Zou er, in geval van het nalaten van een melding van besmetting zonder dat iemand daartoe wettelijk verplicht is, een risico voor de gebruiker kunnen ontstaan waar de overheid zich rekenschap van zou moeten geven (bv een aansprakelijkheidsstelling op basis van de stelling dat de gebruiker wist dat hij mogelijk besmet was en dat niet heeft gemeld/niet de zorgvuldigheid in acht heeft genomen die van hem mocht worden verwacht).</p>
Regulering	<p>Aandachtspunt: Is er een juridische verankering van de app nodig en zo ja, welke?</p> <p><u>Moet er op grond van de app iets worden gehandhaafd? Kan dat? Zo ja, hoe moet dat dan en hoe kan dat praktisch? Welke grondslag is daar voor nodig?</u></p> <p>WJZ 5.1.2e eerste aanzet komt er aan (5.1.2e</p>

	<p><u>Moet onderzocht worden of uit het gebruik van de app verplichtingen voor individuen kunnen voortvloeien of is alles op basis van vrijwilligheid/ zonder dat iemand er van weet?</u></p> <p>WJZ 5.1.2e eerste aanzet komt er aan 5.1.2e</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is bijvoorbeeld de link met de Wet publieke gezondheid? Moet onderzocht worden of op basis van (resultaten van de) app personen in quarantaine geplaatst kunnen worden? Of locaties op grond van de Wpg afgesloten, ontsmet etc? <p><u>Moet onderzocht worden/ geregeld worden of het gebruik voor een bepaalde groep verplicht kan worden gesteld, door de overheid of door derden?</u></p> <p>WJZ 5.1.2e eerste aanzet komt er aan 5.1.2e</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mogen of moeten scholen het verplicht kunnen stellen voor hun leerlingen en docenten? • En wat gebeurt er dan als de melding komt dat één van de leerlingen besmet is geraakt? Moet dan automatisch de hele school gesloten worden, omdat vrijwel alle leerlingen wel in de buurt van die leerling geweest zullen zijn? • Moet of mag het verplicht worden gesteld voor zorgmedewerkers? <p><u>Moet iemand verplicht kunnen worden om te melden als hij op grond van de app een bericht krijgt dat hij in de buurt is geweest van iemand die besmet is geraakt?</u></p>
Arbeidsrecht	<p>Aandachtpunten:</p> <p>WJZ + SZW</p> <p>Breng in kaart of de rechtsrelatie tussen werkgever en werknemer bijzondere vragen met zich meebrengen, die het vrijwillige karakter van de app onder druk zet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan de werkgever de werknemer verplichten de app te in het kader van het instructierecht 7:660 BW?

	<ul style="list-style-type: none"> • Valt het onder de verplichting veilige werkomgeving 7:658BW en arbowetgeving? • Mag de werkgever de Corona-app op de zakelijke telefoons van je werknemers laten installeren? <p>https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/corona/corona-op-de-werkvloer</p> <p>Verder vindt de AP dat anonimiteit bij apps voorop moet staan. "Kan het niet anoniem, dan is er een aparte wet nodig.</p> <p>https://edpb.europa.eu/news/news/2020/statement-edpb-chair-processing-personal-data-context-covid-19-outbreak_nl</p> <p>Data protection rules (such as GDPR) do not hinder measures taken in the fight against the coronavirus pandemic. However, I would like to underline that, even in these exceptional times, the data controller must ensure the protection of the personal data of the data subjects. Therefore, a number of considerations should be taken into account to guarantee the lawful processing of personal data."</p> <p>EDPB statement (European Data Protection Board - bijgevoegd)</p> <p>4. Employment</p> <ul style="list-style-type: none"> • Can an employer require visitors or employees to provide specific health information in the context of COVID-19? <p>The application of the principle of proportionality and data minimisation is particularly relevant here. The employer should only require health information to the extent that national law allows it.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is an employer allowed to perform medical check-ups on employees? <p>The answer relies on national laws relating to employment or health and safety. Employers should only access and process health data if their own legal obligations requires it.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Can an employer disclose that an employee is infected with COVID-19 to his colleagues or to externals?
--	---

	<p>Employers should inform staff about COVID-19 cases and take protective measures, but should not communicate more information than necessary. In cases where it is necessary to reveal the name of the employee(s) who contracted the virus (e.g. in a preventive context) and the national law allows it, the concerned employees shall be informed in advance and their dignity and integrity shall be protected.</p> <ul style="list-style-type: none"> • What information processed in the context of COVID-19 can be obtained by the employers? <p>Employers may obtain personal information to fulfil their duties and to organise the work in line with national legislation.</p>
Mededingingsrecht	<p>Aandachtpunten:</p> <p>WJZ 5.1.2e + LA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen vervalsing van de markt • Geen kartelvorming • Geen aanmerkelijke marktmacht tot stand brengen
Staatssteun	<p>Aandachtpunten:</p> <p>WJZ 5.1.2e</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen ontoelaatbare staatssteun (overcompensatie) • Check uitgangspunten van EC ivm corona